

Vycházka Po stopách výtvarníků v Tachově při příležitosti Mezinárodního dne památek (18.4.)

Trasa od severu k jihu. Upozorníme především na drobné památky, nebo památky méně známé. Záměrně nebudeme věnovat pozornost těm nejznámějším, o nichž bylo napsáno a řečeno již mnoho.

Bývalá tabáková továrna – je dílem významného tachovského stavitele Johanna Krause (*1831 - †1909) a byla postavena v roce 1900. Z jeho dílny však vzešly další stavby: hřbitov (1876), měšťanská škola (začátek stavby 1892), nemocnice (1893), sokolovna (otevřena 1893), řada obytných domů, které stavěl nejen na zakázku ale i na vlastní náklady a pak dům prodal. Johann Kraus byl také mnoho let členem městského zastupitelstva.

Park u bývalého ONV – dvě drobné kamenné památky

Na fotografii jsou renesanční Boží muka, která v r.1602 zřídili manželé Maixnerovi. Ve výklencích jsou znázorněny pašijové scény – Kristus klesá pod křížem, Snímání z kříže, Zmrtvýchvstání. Pod zobrazením Zmrtvýchvstání lze spatřit znak Maixnerů – býčí hlavu s rohy. Pod Ukřižováním znak Stadlerů, který zřejmě odkazuje na původ manželky. Jde o dělený štít s kosmým pruhem, spodní pole je děleno 5x, v horním poli je zobrazen běžící vlk.

Sídlíště východ – jde o kvalitní sídlištní architektura 70.let Ing. Arch. Miloslava Hrubce. Na sídlišti je umístěno několik uměleckých děl.

V prostranství před ZŠ Zářečná jsou instalovány dvě sochy.

Žena s dítětem

Muž s knihou

Identifikovat autora těchto děl nebylo těžké, neboť na jedné ze soch zanechal svůj podpis.

Jde o Zdeňka Jílka (*26.3.1936 Praha - †2.3.2004 Obora u Kaznějova)

Zdeňek Jílek studoval v letech 1951-1954 na Střední průmyslové škole keramické v Bechyni a následně na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze se specializací na užité sochařství a stavební keramiku pod vedením Josefa Kaplického, Jana Kavana a Jana Simoty. Absolvoval v roce 1960. Po studiích pracoval v keramickém závodě Chodovia, kde hlavně o víkendech mohl realizovat své umělecké návrhy jen za cenu výpalu. V letech 1967-1984 vyučoval modelování na Lidové škole umění v Plzni. Věnoval se jak komorní tvorbě tak výtvarným realizacím v architektuře a veřejném prostoru. Nejčastěji pracoval s kamenem. Komorní plastiky tvořil i z bronzu, mědi a pálené hlíny.

Vzhledem k použitému materiálu i tvarosloví lze i další dílo umístěné na sídlišti Východ v Tachově považovat za jeho práci. Jde o sochu dívky umístěnou v blízkosti původního Centra obchodu a služeb.

Na budově centra je umístěn i tento reliéf. Autor není zatím identifikován ale na základě porovnání s dalšími realizacemi se lze domnívat, že jde o Ladislava Fládra (*27.6.1935 Chlumčany- †29.8.2007 Plzeň). Ladislav Fládr byl sochař a medailér, od r. 1964 člen Svazu českých výtvarných umělců, člen Unie výtvarných umělců plzeňské oblasti, Asociace umělců medailérů, skupiny Kontakt a skupiny P 89. Studoval Pedagogickou fakultu v Plzni a v Prešově obor výtvarná výchova (1954-58). Dlouhodobě působil na LŠU (později ZUŠ) v Plzni a vydal učebnici modelování. Vytvořil dvacet prací pro veřejný prostor a množství medailí.

Další dílo zdobící daný objekt je signováno.

Autorem rozměrné mozaiky z kamínků je

Pavel Maur (*28. 9. 1914, Božkov u Plzně - *1. 1. 1989, Plzeň)

Pocházel z chudé rodiny, vyučil se malířem písma, ale jeho strýc farář Kepka v něm brzo rozpoznal velký talent, a tak ho ve studiu i finančně podporoval. Pavla Maura si též všimla slavná Hlávkova nadace, a již měl dalšího podporovatele. Bohužel studia přerušila II. světová válka. Akademii výtvarného umění studoval u J. Loukoty a M. Švabinského a ukončil v roce 1946.

V roce 1959 založil výtvarnou školu umění a to jako první v celém Československu, kde se posléze stal i jejím prvním a dlouholetým ředitelem. Škola vychovala mnoho nadaných umělců, a dodnes funguje pod názvem Základní umělecká škola Jagellonská Plzeň. V roce 1988 byl jmenován zasloužilým umělcem. Jeho dílem je i další, rozměrově menší, mozaika:

V blízkosti Centra na sídlišti Východ lze spatřit také tyto objekty. Vzhledem k námětu (stylizované rostliny) i způsobu výtvarného vyjádření lze porovnáním dalších děl autora považovat za pravděpodobnou hypotézu, že autorem těchto objektů je František Pavlas (*28.2.1931 Všesulov na Rakovnicku - †18.7.1994 Plzeň). Vystudoval Pedagogickou fakultu UK v Praze. Pedagogicky ho zde vedli profesor Karel Lidický, Cyril Bouda a Martin Salcman. Ve druhé polovině 50.let působil jako keramik v podniku Keramo Kožlany, poté 15 let v plzeňské pobočce družstva Chodovia. Od počátku 60.let se věnuje volné tvorbě, účastní se řady mezinárodních výstav a od r.1970 je členem Mezinárodní akademie keramiky v Ženevě. Je držitelem řady tuzemských i mezinárodních ocenění. Vytvořil také řadu realizací pro architekturu a veřejný prostor. Poslední plastiku vytvořil v r.1992 pro tehdy nově budovaný areál ZČU v Plzni na Borech. Šlo o dílo s názvem Kvadratura kruhu (dnes kavárna Crosscafé).

Kdybychom prošli sídlištěm Východ až k budově domova pro seniory, spatříme toto dílo:

Jde o plastiku akademické sochařky Aleny Burešové.

Plastika nese název Rozkvetlý strom a na realizaci v roce 1985 spolupracovala s architektem Vratislavem Kučerou. Plastika má rozměry 225 x 245 x 110 cm. Jednotlivé části byly modelovány po kusech a až na místě nasazovány na kovovou kostru, která zde byla postupně svařována. Model tohoto díla ze šamotu zakoupila keramická továrna v Chlumčanech.

Opustíme sídliště Východ a vydáme se k historickému jádru města Tachova.

V blízkosti kostela sv.Václava spatříme další dílo této autorky.

Jde o Památník Americké armádě s názvem Děkuvzdání. Dílo vytvořila Alena Burešová ve spolupráci s manželem výtvarníkem Milanem Vendi Hůrkou a architektem Vratislavem Kučerou. Ten je autorem návrhu (i realizace) použít tří žulových bloků před pomníkem jako nosiče nápisů. Dílo bylo odhaleno 26.4.1990 za účasti velvyslankyně USA v Československu Shirley Temple Black. Materiálem je šamot, elektroporcelán a žula. Dílo má podobu totemu, což je odkaz na to, že osvoboditelské jednotky v regionu měly ve znaku indiána. Zlatá koule symbolizuje slunce jako znak radosti. Ruce (mimočodem jde o otisky rukou členů Občanského fóra v Tachově) jsou zapracované do křídel a postupně se vzpínají vzhůru do radostného rozevření. Detailní zpracování rukou zároveň odkazuje k předchozímu utrpení a zoufalství. Křídla jsou vytvořena z keramiky, sokl a koule z elektroporcelánu. Vypáleny byly v továrně Elektroporcelán Merklín.

Projdeme kolem kostela sv. Václava, po jehož obvodu nás zaujmou kamenné artefakty – náhrobní kameny. Jsou odkazem na skutečnost, že v okolí této svatyně jistou dobu fungoval hřbitov. Jednotlivé náhrobky vcelku detailně popsali autoři Z. Procházka a J. Oulík v publikaci HISTORICKÉ NÁHROBNÍKY TACHOVSKA. Svě **pozorovací schopnosti** však vyzkoušíme při obcházení zdi, jež zpevňuje svah od kostela sv. Václava směrem k ulici Hradební a Panenská. Je méně známé, že jsou v ní umístěny tři fragmenty z kamenných náhrobků. **HODNĚ ŠTĚSTÍ PŘI JEJICH HLEDÁNÍ !**

Cestou na náměstí mineme monumentální gotickou stavbu Kostela Nanebevzetí P.M. V jeho interiéru můžeme obdivovat Brokoffovy sochy zemských patronů, které zdobí obvod hlavní lodi.

Projdeme Krvavou ulicí k obchodnímu centru Kaskády. Boží muka z r.1522 patří k nejstarším památkám ve městě a odkazují na skutečnost, že se nacházíme v prostoru původního sídla se jménem Tachov z doby před založením samotného města. Pokračujeme Husitskou ulicí na náměstí. Zde je potřeba připomenout slova urbanistů, že Tachov je zachovalé gotické město. Na vnější podobě budov to není příliš patrné. Kdybychom mohli sestoupit do podzemí, zjistili bychom, že většina domů uvnitř hradeb má zachované gotické sklepy. Velmi cenou památkou je dům čp.70.

V ulici K.H.Borovského bohužel již jen informační tabule připomíná, že zde kdysi bylo židovské ghetto a stála hodnotná stavba synagogy vynikajícího architekta Alfreda Grotteho.

Přejdeme do prostoru tachovského zámku. Tato významná památka by si zasloužila samostatný výklad a jistě k němu někdy dojde. My se nyní zaměříme na dva detaily. Jednak je to socha na zadním nádvoří. Jde o dílo sochaře Jana Brože. V prostorách ZUŠ je instalováno jeho další dílo s obdobným námětem:

Jan Brož (*23.10.1948 Most - †5.10.1997 Olšany u Brna) vystudoval Střední průmyslovou školu kamenickou a sochařskou v Hořicích a pokračoval studiem AVU Praha pod vedením profesorů

Axmana a Lidického. Je znám nejen v České republice, ale také v cizině, kde vystavoval i instaloval řadu svých uměleckých děl. Nejvíce se jich nachází v USA, Kanadě, Itálii, Německu a Izraeli. Jen v galeriích a sbírkách v USA je možno vidět 38 jeho soch. Tachov vlastní ještě jedno jeho dílo, a sice sousoší Nový věk, které již tři desetiletí leží nedůstojně v prostorách sběrného dvora.

V prostorách ZUŠ Tachov můžeme spatřit další dvě pozoruhodná umělecká díla. Jejich autorem je Vladimír Modrý (*15. 1. 1907, Radčice u Plzně - †6. 5. 1976, Plzeň). Autor originálních obrazů plných imaginace a také netradičních ztvárnění husitů, které neodpovídalo dobovému étosu a za něž se ocitl v nemilosti režimu a živořil na hranici bídy, našel v určité době útočiště v Tachově, kde vytvořil i tyto dva obrazy „Plujte s námi“ a „Svatba ptáků“. Byl zde v kontaktu s ředitelem LŠU Františkem Troblem a jeho žáky. Možná to je důvod, proč v Tachově a okolí působí poměrně velký počet amatérských malířů. Modrý se malování věnoval od dětství, vystudoval UMPRUM v Praze u profesorů Hofbauera, Kratochvíla, Špillara a dalších. Mezi dvěma světovými válkami vstoupil do KSČ a v protektorátu se zapojil do odboje, pro tento postoj a politické přesvědčení byl v roce 1939 zatčen gestapem a uvězněn na 10 měsíců a propuštěn byl až po těžkém úrazu, kdy začal pracovat v ilegalitě - vytvářel ilustrace k dílu K. H. Máchy, K. J. Erbena, K. H. Borovského a Lermontova. Při květnovém povstání r. 1945 byl jako člen ilegálního odboje opět těžce zraněn - okupanti mu prostřelili hrudník a bojoval o život. Po válce byl vyznamenán medailí "Za chrabrost". V roce 1948, kdy ostatní v jeho okolí vstupují do KSČ, on z ní naopak vystupuje a pracuje jako odborný učitel na středních školách. V soukromí učí jiné a později významné malíře Miroslava Tázlera a Bronislava Losenického

Dalším zajímavým segmentem umění - architektury jsou obytné budovy a vily. Několik hodnotných vil najdeme v ulici Prokopa Velikého. Velmi dobře jsou popsány v publikaci *Slavné vily Plzeňského kraje*, kterou v roce 2009 vydalo nakladatelství Foibos. Zmíněna je vila čp.743

Jde o nájemní vilu již zmiňovaného Johanna Krause vystavěnou v letech 1904-5.

Často objekty postavil a prodal. Tuto vilu si však ponechal jako nájemní. Po určitou dobu zde bydlel i ředitel Střední dřevozpracující školy. Po smrti stavitele Krause vila přešla na dědice, kteří ji vlastnili až do konce války. V interiéru byly průchozí pokoje. Dvě okna v rizalitu vedla do obývacího pokoje, za arkýřem ve věžičce se ukrýval salón. Štuková výzdoba byla inspirována secesí.

Vila Franze Guschalla čp.960.

F. Guschall byl místodržitel a když v r. 1922 byla otevřena lidová zemědělská škola, tak tam učil. Dům stavěl v roce 1921 na vlastní náklady. Zajímavé je, že byl obviněn z obcházení standardního stavebního řízení a fušerství na stavbě. Prý osobně denně dohlížel na stavbu a nabádal k úspornosti. V přízemí byla předsíň, kuchyň se spíží, 2 pokoje s verandou, koupelna a WC. V podkroví 3 pokoje a místnost pro služku. Stavba je vedena ve stylu lidového roubeného domu ale s moderní vybaveností.

Vila Helm čp.22 Světce

Postavena Josefem Erlerem v letech 1897-98. Ve 20.letech byla přestavována. Helm byl vrchní lesní inspektor Windischgrätzského panství. Josef Erler byl Tachovan, stavitel a majitel kruhové cihelny.

Mnoho dalších zajímavostí o těchto vilách i jejich stavitelích najdete ve zmiňované publikaci.

Tímto svou procházku končíme. Samozřejmě s vědomím, že téma jsme ani náhodou zcela nevyčerpali. Někdy v budoucnu, bude-li zájem, můžeme zorganizovat procházku reálnou.